

AMERIKA, AMERICA

over emigranten naar de Verenigde Staten van Amerika
een serie artikelen door **Willem Keeris**

Deel III, de Verwaijen groep.

Al eerder is vermeld dat de eerste groep katholieken die in 1847 naar Amerika emigreerde, onder leiding stond van Christiaan Verwaijen.

Christiaan Verwaijen werd geboren op 24 november 1810 te Nijmegen als zoon van een houtkoper en timmerman. Hij studeerde rechten in Utrecht, kwam in 1839 terug en vestigde zich als advocaat in zijn geboorteplaats. Hier werd hij een geruchtmakende persoon die streed voor katholieke emancipatie in een in meerderheid rooms-katholieke stad, geregeerd door voornamelijk protestanten. Hij kwam regelmatig in conflict met het gemeentebestuur en de president van de rechtbank.

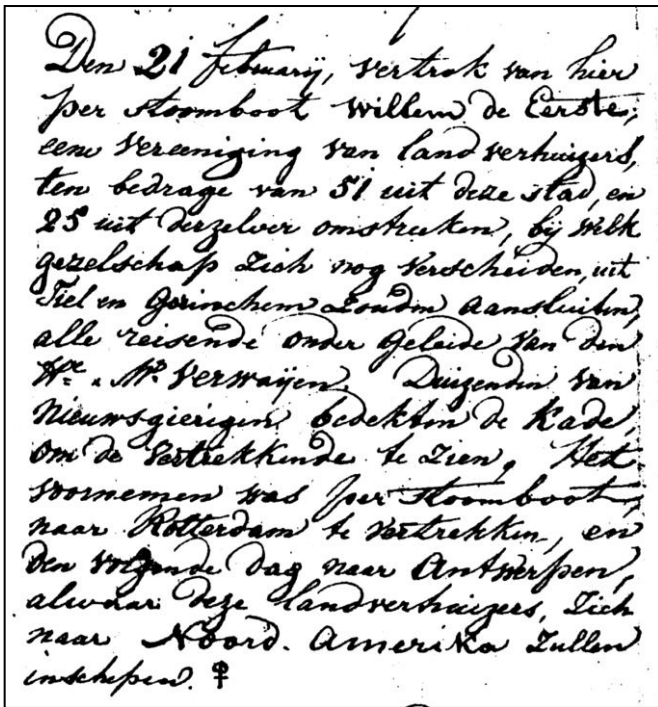
Vanaf augustus 1843 gaf hij een eigen blad uit, *De Batavier*, dat heeft bestaan tot juni 1845. Op die manier kon hij protesteren tegen de politieke situatie in Nederland onder Koning Willem I en II, omdat hij vond dat het katholieke volksdeel achtergesteld werd, en tegen de ongelijkheid van de verdeling van de ambten in zijn woonplaats. Hij had veel

voor zijn idealen over want voor het ontduiken van de dienstplicht en voor de weigering om getuigenis af te leggen was hij in de gevangenis beland. Alles wijst er op dat hij weinig succes in zijn leven had. Zijn verachting voor Nijmegen drukte hij uit in de spotnaam '*Abdera*', in de oudheid een stad met zotte burgers.

Eind 1846 verscheen er in de *Catholijke Nederlandsche Stemmen* een oproep van de Nijmeegse "Commissie ter bevordering van geregelde landverhuizing van Nederlandsche Catholijken naar Noord-Amerika", waarin werd meegedeeld dat een aantal katholieke gezinnen uit Nijmegen besloten hadden om in februari 1847 naar Amerika te vertrekken om aan de Missouri een kolonie te stichtten. De secretaris van de commissie was C. Verwaijen, die samen met de koopman Christiaan Auwerda de onderneming georganiseerd had. De naam van de nieuwe kolonie zou '*Disabdera*' moeten worden, wat betekent: weg van '*Abdera*'.

Na eerst de H. Mis bijgewoond te hebben vertrok het gezelschap op 21 februari 1847 om 7.00 uur in de ochtend vanuit

Nijmegen. De plaatselijke kroniekschrijver J.W. van Druijnen maakte er melding van als volgt:

Den 21 Februarij, vertrok van hier per stoomboot *Willem de Erste*, een Verening van landverhuizers, ten bedrage van 51 uit deze stad, en 25 uit dezelfde omstreken, bij welke gezelschap zich nog verschieden, uit Tiel en Gorinchem, Leiden, Aandachten, alle reisende onder geleide van den H. A. M. Verwajen, Duizenden van Nieuws-gierigen, bedekten de Kade, om de vertrekkinde te zien, Het voornemen was per stoomboot naar Rotterdam te vertrekken, en den volgende dag naar Antwerpen, alwaar deze landverhuizers, zich naar Noord. Amerika zullen inschepen. ♀

Men reisde via Tiel en Dordrecht naar Rotterdam en vandaar naar Antwerpen. Daar ging men aan boord van de 'John Parker' die hen naar New Orleans, Louisiana bracht, waar men op 26 april 1847 aankwam, na een reis van 60 dagen.

Opmerkelijk is dat geen van de opvarenden een godsdienstig motief opgaf voor hun vertrek, terwijl dat bij Verwajen toch een belangrijke rol speelde. De groep moet al snel uit elkaar gevallen zijn en van het stichten van een kolonie is al helemaal niets terecht gekomen, ofschoon de meesten naar

Iowa gingen. Kennelijk was Verwajen, die vermeld staat als 'Farmer' niet in staat om de groep bij elkaar te houden

en waren zijn persoonlijke motieven belangrijker dan de groep. Op dat punt is hij wel enigszins vergelijkbaar met Van den Broek.

Christiaan Auwerda schreef op 10 oktober 1847 vanuit Ottumwa, Iowa een brief naar Nederland.

Toen de 'John Parker' de haven van Antwerpen verliet waren er 125 opvarenden aan boord. Onderweg zijn er 2 kinderen overleden en 2 geboren, zodat men weer met hetzelfde aantal personen aankwam. De passagierslijst, die 4 dagen voor aankomst opgemaakt werd, vermeldt 21 Duitsers en 104 Nederlanders.

Behalve het gezin Damhuis uit Friesland, was iedereen afkomstig uit de (wijde) omgeving van Nijmegen, waarvan 49 uit de stad zelf. Ofschoon het hier om een katholieke groep landverhuizers gaat, kan dat van het gezin Huigen uit Zoelen betwijfeld worden.

Er waren 15 personen afkomstig uit ons werkgebied:

Cornelius Bongers uit Zeeland (geb. 1807) ging met zijn vrouw en kind vanuit Mill naar Iowa. 1)

Ook vanuit Mill vertrokken **Antoon Haps** (geb. 1811 in Mill) met vrouw en 3

kinderen. Zij gingen naar Iowa. Zoon Johannes sloot zich tijdens de Burgeroorlog aan bij de zuidelijke staten, gaf later kranten uit en overleed in 1924 in Biloxi, Mississippi.

Cornelius van Hout (geb. 1819) *'farmer'* vertrok waarschijnlijk vanuit zijn geboorteplaats Zeeland en behalve dat hij bestemming Iowa op gaf, is niets meer van hem bekend.

Vanuit Huisseling vertrokken de in Demen geboren broers **Johannes** en **Hubertus van Huisseling**. Als bestemming gaven ze New Orleans op. Van Johannes (geb. 1818), smid, is niets bekend maar Hubertus (geb. 1819), timmerman, woonde in 1870 in Dubuque City, Iowa. Hij was toen *'joiner'* van beroep en getrouwd met een Nederlandse vrouw, Louisa; ze hadden 5 kinderen.

Antonius van Aar, timmerman, (geb. 1820) vertrok vanuit zijn geboorteplaats Huisseling. Hij kwam weer terug en op 1 september 1849 trouwde hij te Valburg met Maria Meijzen uit Andelst. Samen gingen ze weer terug naar New Orleans, waar op 21 juni 1850 hun dochter *'Petronilla von Ahr'* geboren werd. Op 26 april 1851 overleed *'Anton Von Aar'* in Lafayette, iets ten westen van New Orleans. Zes jaar later hertrouwde Maria Meijzen te Valburg. Dochter Petronilla trouwde in 1885 te Huisseling met Marcellus Kocken. Beide vrouwen zijn in Nederland gebleven en hier overleden.

Catharina Derks uit Gennep (geb. circa 1824) gaf op naar Iowa te gaan waar zij trouwde met Jan Janssen, *'waterman'* uit Ubbergen, die ook aan boord was.

Maria Elisabeth van den Hogen uit Uden (geb. 1809) ging met haar man **Jacobus**

van Welie en kind vanuit Den Bosch naar New Orleans. Op 31 maart 1847 beviel zij aan boord van een dochter.

Anna Megteld Pellen uit Ottersum (geb. circa 1805) trouwde 2) met Egidius Liebers uit Groesbeek. Het gezin vertrok vanuit Groesbeek met 4 kinderen naar Iowa. Egidius werd ook wel *'Father'* Liebers genoemd omdat hij vaak voor- ging in de Mis bij afwezigheid van een priester. Dochter Antonia trouwde met de uit Beugen afkomstige Henricus Jans Lemmens, een broer van de in het artikel van Maurice Roefs genoemde Theodora Lemmens.

Wat gebeurde er met de initiator Christiaan Verwaijen? Hij kwam met zijn vrouw en de in Iowa geboren kinderen terug naar Nederland en ging in Venraij wonen. Daar werd in 1858 een zoon geboren. Zijn vrouw overleed er in 1861. Christiaan verhuisde daarna naar Utrecht, waar hij overleed op 2 december 1885. Het is niet bekend wat hij al die jaren hier deed. Maar zijn emigratieplannen en de stichting van een kolonie zijn geen succes gebleken. Zijn kompaan Christiaan Auwerda is nog een aantal keren met zijn gezin in Nijmegen geweest, onder andere in 1850 en 1863. Hij overleed in 1870 in Iowa, zijn vrouw in 1899.

- 1). zie pagina 13-15 door M. Roefs.
- 2). wie weet datum en plaats?

Meer weten?

Lucas Ligtenberg, *'Christiaan Verwayen and the Lost Disabdera Settlement'* in *The Dutch Adapting in North America* (Michigan, 2001)